

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง อักษรย่อ นำรู้คู่เครื่องหมายวรรคตอน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง เรียนรู้ภาษาพัฒนาชีวิต
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง อักษรย่อ นำรู้คู่เครื่องหมายวรรคตอน
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

อักษรย่อ คือ อักษรที่ใช้แทนคำเต็ม ซึ่งมักจะเป็นคำหรือศัพท์เฉพาะที่ยาวเพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วและกระชับ อาจใช้ทั้งในการพูดและการเขียน ทั้งนี้ ควรใช้ในกลุ่มผู้รับสารที่เข้าใจเกี่ยวกับอักษรย่อนั้น เมื่อใช้อักษรย่อแทนคำเต็มให้เขียนกำกับด้วยเครื่องหมายทศภาค (.) การอ่านอักษรย่อต้องอ่านเต็มทุกคำ

ตัวอย่าง อักษรย่อ

หมวดคำทั่ว ๆ ไปที่ควรรู้จัก เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
ถ.	ถนน	ต.	ตำบล
บ.	บาท, บ้าน	อ.	อำเภอ
ร.	รัชกาล	จ.	จังหวัด
ด.ช.	เด็กชาย	ด.ญ.	เด็กหญิง
น.	นาย	น.ส.	นางสาว
น.	นาฬิกา, คำนาม	ชม.	ชั่วโมง
สต.	สตางค์	รร.	โรงแรม
นสพ.	หนังสือพิมพ์	ส.ค.ส.	ส่งความสุข
กทม.	กรุงเทพมหานคร	พ.ร.บ.	พระราชบัญญัติ
โทร.	โทรศัพท์	พ.ร.ก.	พระราชกำหนด
จม.	จดหมาย	กม.	กฎหมาย
ภ.ง.ด.	ภาษีเงินได้	รธน.	รัฐธรรมนูญ
ปณ.	ที่ทำการไปรษณีย์	ป.ล.	ปัจฉิมลิขิต
ตจว.	ต่างจังหวัด	ม.	หมู่ (หมู่ ๗, หมู่ ๘)
ว. ด. ป.	วัน เดือน ปี	บขส.	บริษัท ขนส่ง จำกัด
ขสมก.	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	จนท.	เจ้าหน้าที่
สนง.	สำนักงาน	จยย.	รถจักรยานยนต์

หมวดการศึกษา โรงเรียน และมหาวิทยาลัย เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
นร.	นักเรียน	นศ.	นักศึกษา
อ.	อาจารย์	ดร.	ดอกเตอร์
ศ.	ศาสตราจารย์	ผอ.	ผู้อำนวยการ
รศ.	รองศาสตราจารย์	รร.	โรงเรียน
จนท.	เจ้าหน้าที่	ม.	มหาวิทยาลัย
ป.	ประถมศึกษา	ม.	มัธยมศึกษา
ค.บ.	ครุศาสตรบัณฑิต	ศษ.บ	ศึกษาศาสตรบัณฑิต
ค.ม.	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	ศศ.บ.	ศิลปศาสตรบัณฑิต

หมวดกระทรวงต่าง ๆ

หมายเหตุ อักษรย่อของกระทรวงจะไม่ใส่เครื่องหมายทับภาค (.)

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
นร	สำนักนายกรัฐมนตรี	อก	กระทรวงอุตสาหกรรม
กท	กระทรวงกลาโหม	พณ	กระทรวงพาณิชย์
กค	กระทรวงการคลัง	พน	กระทรวงพลังงาน
กต	กระทรวงการต่างประเทศ	วธ	กระทรวงวัฒนธรรม
กษ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รง	กระทรวงแรงงาน
มท	กระทรวงมหาดไทย	คค	กระทรวงคมนาคม
สธ	กระทรวงสาธารณสุข	ศธ	กระทรวงศึกษาธิการ
ดศ	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม	ทส	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
อว	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	พม	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
กก	กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา	-	-

หมวดหน่วยงานเกี่ยวกับรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กร หรือสถานที่ราชการ เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
อบต.	องค์การบริหารส่วนตำบล	รพท.	การรถไฟแห่งประเทศไทย
อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	กฟผ.	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ทต.	เทศบาลตำบล	กฟภ.	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
ทม.	เทศบาลเมือง	กปภ.	การประปาส่วนภูมิภาค
ทน.	เทศบาลนคร	ททท.	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
รพ.	โรงพยาบาล	รร.	โรงเรียน
รพ.สต	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	สพฐ.	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ป.ป.ช.	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	สอศ.	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
สสวท.	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สกอ.	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
สพป.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	สทศ.	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
สพม.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	สช.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สภ.	สถานีตำรวจภูธร	ศรช.	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
มรภ.	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	อปท.	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
สป.ศธ.	สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ	ส.ป.ก.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

หมวดเดือนทั้ง ๑๒ เดือน

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
ม.ค.	มกราคม	ก.ค.	กรกฎาคม
ก.พ.	กุมภาพันธ์	ส.ค.	สิงหาคม
มี.ค.	มีนาคม	ก.ย.	กันยายน
เม.ย.	เมษายน	ต.ค.	ตุลาคม
พ.ค.	พฤษภาคม	พ.ย.	พฤศจิกายน
มิ.ย.	มิถุนายน	ธ.ค.	ธันวาคม

หมวดตำแหน่ง คณะทำงานของหน่วยงานรัฐ เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
กรม.	คณะรัฐมนตรี	รมว.	รัฐมนตรีว่าการ
ส.ส.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ส.ว.	สมาชิกวุฒิสภา
ผวจ.	ผู้ว่าราชการจังหวัด	ส.ท.	สมาชิกสภาเทศบาล
ส.อบต.	สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล	ส.อบจ.	สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด
ชรก.	ข้าราชการ	ตร.	ตำรวจ
นพ.	นายแพทย์	พญ.	แพทย์หญิง
ผบ.ทบ.	ผู้บัญชาการทหารบก	ผบ.ตร.	ผู้บัญชาการตำรวจ
ผบ.ทร.	ผู้บัญชาการทหารเรือ	ผบ.ทอ.	ผู้บัญชาการทหารอากาศ
ตชด.	ตำรวจตระเวนชายแดน	อส.	อาสาสมัคร
ผอ.	ผู้อำนวยการ	ผอ.รร.	ผู้อำนวยการโรงเรียน
ผกก.	ผู้กำกับ	ผอ.รพ.	ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
ผอ.สพป.	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา	ผอ.สพม.	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ศึกษามัธยมศึกษา

หมวดยศตำรวจ - ทหารที่ควรรู้จัก เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
ตัวอย่าง ยศตำรวจ		ตัวอย่าง ยศทหาร	
ส.ต.ต.	สิบตำรวจตรี	ส.ต.	สิบตรี
ส.ต.ท.	สิบตำรวจโท	ส.ท.	สิบโท
ส.ต.อ.	สิบตำรวจเอก	ส.อ.	สิบเอก
ร.ต.ต.	ร้อยตำรวจตรี	ร.ต.	ร้อยตรี
ร.ต.ท.	ร้อยตำรวจโท	ร.ท.	ร้อยโท
ร.ต.อ.	ร้อยตำรวจเอก	ร.อ.	ร้อยเอก
พ.ต.ต.	พันตำรวจตรี	พ.ต.	พันตรี
พ.ต.ท.	พันตำรวจโท	พ.ท.	พันโท
พ.ต.อ.	พันตำรวจเอก	พ.อ.	พันเอก
พล.ต.ต.	พลตำรวจตรี	พล.ต.	พลตรี
พล.ต.ท.	พลตำรวจโท	พล.ท.	พลโท
พล.ต.อ.	พลตำรวจเอก	พล.อ.	พลเอก

หมวดวันทั้ง ๗ วัน /เวลา เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
อา	อาทิตย์	จ.	จันทร์
อ.	อังคาร	พ.	พุธ
พฤ.	พฤหัสบดี	ศ.	ศุกร์
ส.	เสาร์	ว.ด.ป.	วัน เดือน ปี
พ.ศ.	พุทธศักราช	ค.ศ.	คริสต์ศักราช
จ.ศ.	จุลศักราช	ร.ศ.	รัตนโกสินทรศก
ฮ.ศ.	ฮิจเราะห์ศักราช	ม.ศ.	มหาศักราช

หมวดหน่วยวัดระยะ เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
มม.	มิลลิเมตร	ตร.มม.	ตารางมิลลิเมตร
ซม.	เซนติเมตร	ตร.ซม.	ตารางเซนติเมตร
ม.	เมตร	ตร.ม.	ตารางเมตร
ว.	วา	ตร.ว.	ตารางวา
กม.	กิโลเมตร	ตร.กม.	ตารางกิโลเมตร
น.	นิ้ว	ฟ.	ฟุต

หมวดหน่วยชั่งน้ำหนัก ความจุ ปริมาตร เช่น

อักษรย่อ	คำเต็ม	อักษรย่อ	คำเต็ม
กก.	กิโลกรัม	ก.	กรัม
กก.	กิโลกรัม	มล.	มิลลิลิตร
ซก.	เซนติกรัม	ชล.	เซนติลิตร
ล.	ลิตร	กล.	กิโลลิตร
ลบ.	ลูกบาศก์	ลบ.มม.	ลูกบาศก์มิลลิเมตร
ลบ.ซม.	ลูกบาศก์เซนติเมตร	ลบ.ม.	ลูกบาศก์เมตร

เครื่องหมายวรรคตอน เป็นเครื่องหมายที่ใช้ประกอบการเขียน เมื่ออ่านข้อความที่ใช้เครื่องหมายบางชนิด ต้องทำเสียงให้สอดคล้องกับข้อความ บางชนิดใช้แยกส่วน แยกตอน บางชนิดต้องอ่านเครื่องหมายนั้น ๆ

ตัวอย่างเครื่องหมายวรรคตอนที่ควรรู้จัก

ที่	ชื่อ	เครื่องหมาย	หลักการใช้/ตัวอย่าง
๑.	มหัพภาค	.	<p>๑. เขียนไว้หลังตัวอักษร เพื่อแสดงว่าเป็นอักษรย่อ เช่น</p> <p>ม.ค. คำเต็มว่า มกราคม กทม. คำเต็มว่า กรุงเทพมหานคร อ. คำเต็มว่า อาจารย์, อังคาร ส.ส. คำเต็มว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๒. เขียนไว้ข้างหลังตัวอักษรหรือตัวเลขที่ เพื่อบอกลำดับข้อ เช่น</p> <p>๑. ๒. ๓. หรือ ก. ข. ค.</p> <p>๓. ใช้คั่นระหว่างชั่วโมงกับนาทีเพื่อบอกเวลา เช่น</p> <p>๑๐.๒๐ น. อ่านว่า สิบนาฬิกาเยี่สิบนาที ๐๙.๒๓ น. อ่านว่า เก้านาฬิกาเยี่สิบสามนาที</p> <p>๔. ใช้เป็นจุดทศนิยม แล้วจุดทศนิยมให้อ่านตัวเลขเรียงกันไป เช่น</p> <p>๕.๑๒ อ่านว่า ห้าจุดหนึ่งสอง ๘.๒๕ อ่านว่า แปดจุดสองห้า</p>
๒.	เสมอภาค	=	<p>๑. ใช้เขียนคั่นกลาง เพื่อแสดงความข้างหน้ากับข้างหลังว่ามีส่วนเท่ากัน เช่น</p> <p>$๒ + ๒ = ๔$ (อ่านว่า สองบวกสองเท่ากับสี่) $๕ + ๕ = ๑๐$ (อ่านว่า ห้าบวกห้าเท่ากับสิบ) $๖ + ๒ = ๘$ (อ่านว่า หกบวกสองเท่ากับแปด)</p>
๓.	จุลภาค	,	<p>๑. คั่นจำนวนนับจากหลักหน่วยไปที่ละ ๓ หลัก เช่น</p> <p>๑,๕๐๐ อ่านว่า หนึ่งพันห้าร้อย ๒,๔๖๐,๐๐๐ อ่านว่า สองล้านสี่แสนหกหมื่น</p> <p>๒. ใช้ในหนังสือพจนานุกรมเพื่อคั่นความหมายของคำที่มีความหมายหลาย ๆ อย่าง เช่น</p> <p>บรรเทา ก. ทุเลาหรือทำให้ทุเลา, ผ่อนคลายหรือทำให้ผ่อนคลายนลง</p>

ที่	ชื่อ	เครื่องหมาย	หลักการใช้/ตัวอย่าง
๔.	วงเล็บ นกลิขิต	()	<p>๑. ใช้กันข้อความที่ขยายหรืออธิบายไว้เป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อความนั้นได้แจ่มแจ้งขึ้น เช่น มนุษย์ได้สร้างโลหะ (ความโลหะ) โทสะ (ความโกรธ) และโมหะ (ความหลงผิด) ให้เกิดขึ้นในใจของตนเอง</p> <p>๒. ใช้กันข้อความที่บอก ที่มาของคำหรือข้อความ เช่น ชลี (กลอน) ก. อัญชลี, ไหว้</p> <p>๓. ใช้กับหัวข้อที่เป็นตัวอักษรหรือตัวเลข ซึ่งอาจจะใช้เพียงเครื่องหมายวงเล็บปิดก็ได้ เช่น (ก) หรือ ก) (๑) หรือ ๑)</p>
๕.	ยัติภังค์	-	<p>๑. ใช้แยกพยางค์เพื่อบอกคำอ่าน โดยเขียนไว้ระหว่างพยางค์แต่ละพยางค์ เช่น เสมา อ่านว่า เส - มา เกษตร อ่านว่า กะ - เสด</p> <p>๒. ใช้ในความหมายว่า ถึง เพื่อแสดงช่วงเวลาจำนวนสถานที่ เช่น ๑. เวลา ๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. อ่านว่า เวลาเก้านาฬิกาถึงสิบนาฬิกาสิบนาที ๒. มีผู้ชมประมาณ ๑๐ - ๒๐ คน อ่านว่า มีผู้ชมประมาณสิบถึงยี่สิบคน ๓. ระยะทางนครนายก - จันทบุรี อ่านว่า ระยะทางนครนายกถึงจันทบุรี</p> <p>๓. ใช้เขียนแสดงลำดับย่อยของรายการที่ไม่ต้องใส่ตัวอักษร มีรายการคร่าว ๆ เช่น - พิธีเปิดงาน - รำอวยพร - ดนตรีบรรเลง - ปิดงาน</p>
๖.	อัญประกาศ	“ ”	<p>๑. ใช้เพื่อแสดงว่าคำหรือข้อความนั้น เป็นคำพูดหรือความนึกคิด เช่น - “ขอให้ทุกคนตั้งใจจริง แล้วจะประสบความสำเร็จ”</p> <p>๒. ใช้เพื่อเน้นคำหรือข้อความนั้นให้เด่นชัดขึ้น เช่น - คำว่า “ตะไคร้” พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “ชื่อขนมชนิด</p>

ที่	ชื่อ	เครื่องหมาย	หลักการใช้/ตัวอย่าง
			หนึ่งทำด้วยแป้งข้าวเจ้ากวนเข้ากับน้ำตาล ใส่หัวหรือข้าวโพดเป็นต้นก็ได้ หยอดหน้าด้วยกะทิกวนกับแป้ง”
๗.	ปรัศนี	?	ใช้เมื่อสิ้นสุดความหรือประโยคที่เป็นคำถาม เช่น - ทำไมเธอถึงมาโรงเรียนสาย ? - ใครมาแล้วบ้าง ?
๘.	อัศเจรีย์	!	๑. ใช้เขียนหลังคำ วลี หรือประโยคที่เป็นคำอุทาน เช่น - อื้อฮือ ! มากจังเลย - โอ้ย ! เจ็บ ๒. ใช้เขียนหลังคำเลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อให้ผู้อ่านทำเสียงได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เช่น - โครม ! - ปัง !
๙.	ไม่ยมก หรือ ยมก	ๆ	ใช้เขียนหลังคำ วลี หรือประโยค เพื่อให้อ่านซ้ำคำ วลี หรือประโยค อีกครั้งหนึ่ง เช่น - เด็กเล็ก ๆ อ่านว่า เด็กเล็กเล็ก - ในวันหนึ่ง ๆ อ่านว่า ในวันหนึ่งวันหนึ่ง - แต่ละวัน ๆ อ่านว่า แต่ละวันแต่ละวัน
๑๐.	ไปยาลน้อย	๓	ใช้ละคำที่รู้จักกันดีแล้วโดยละส่วนท้ายไว้เหลือแต่ส่วนหน้าของคำพอเป็นที่เข้าใจ เช่น - กรุงเทพฯ๓ คำเต็มคือ กรุงเทพมหานคร
๑๑.	ไปยาลใหญ่	๓๓๓	ใช้สำหรับละข้อความข้างท้ายที่อยู่ในประเภทเดียวกันซึ่งยังมีอีกมาก แต่ไม่ได้นำมาแสดงไว้ เช่น - สิ่งของที่ซื้อขายกันในตลาดมี เนื้อสัตว์ ผัก น้ำตาล น้ำปลา ฯลฯ
๑๒.	สัญลักษณ์	_____	ใช้ขีดไว้ใต้คำหรือข้อความที่สำคัญ เพื่อเน้นให้ผู้อ่านสังเกตเป็นพิเศษ เช่น - หลักการอ่านตัวเลขมีตีพิมพ์รวมอยู่ในหนังสืออ่าน อย่างไรเขียนอย่างไร
๑๓.	บุพสัญลักษณ์	”	ใช้แทนคำหรือข้อความที่อยู่บรรทัดบนเพื่อไม่ต้องเขียนซ้ำอีก เช่น กฎหมาย อ่านว่า กต - หมาย กระจก ” กระ - จก

ที่	ชื่อ	เครื่องหมาย	หลักการใช้/ตัวอย่าง
๑๔.	ทับ	/	ใช้ขีดหลังจำนวนเลข เพื่อแบ่งจำนวนย่อยออกจากจำนวนใหม่ เช่น - บ้านเลขที่ ๕๖/๓๔๒ อ่านว่า บ้าน - เลข - ที่ - ห้า - สิบบ - หก - ทับ - สาม - สี่ - สอง
๑๕.	ทวิภาค	:	๑. ใช้บ่งบอกว่ากำลังจะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แยกไว้เป็นข้อ ๆ เช่น - แม่สีมี ๓ สี : สีแดง, สีเหลือง, สีน้ำเงิน ๒. ใช้เป็นตัวแบ่งอัตราส่วน อ่านว่า ต่อ เช่น - ผสมน้ำยานี้ลงในน้ำด้วยอัตราส่วน ๑ : ๔ (น้ำยาหนึ่งส่วนต่อน้ำสี่ส่วน) ๓. ใช้เป็นตัวคั่นตัวเลขบอกเวลา สำหรับภาษาไทยสามารถใช้มหัพภาคแทนได้ เช่น - เวลา ๑๒ : ๐๐ น. (เวลาสิบสองนาฬิกา) ๔. ใช้ในบทสนทนา เช่น แก้ว : สวัสดีค่ะ จอย สบายดีไหม จอย : สวัสดีค่ะแก้ว ฉันสบายดี แล้วเธอล่ะ แก้ว : สบายดีค่ะ